

Комунальний заклад Львівської обласної ради
Львівський медичний фаховий коледж післядипломної освіти

СИЛАБУС

Навчальна дисципліна	Основи медичної допомоги в умовах воєнного часу та надзвичайних ситуацій
Освітньо-професійна програма	Сестринська справа
Освітньо-професійний ступінь	Фаховий молодший бакалавр
Спеціальність	223 Медсестринство
Галузь знань	22 Охорона здоров'я
Статус дисципліни	Обов'язкова
Форма навчання	Очна (вечірня)
Рік навчання/семестр	4 рік – семестр VII
Кількість кредитів ECTS/ Обсяг	Кредитів 3 усього годин – 90 лекції – 12 практичні заняття – 24 самостійна робота – 54
Викладач	Жогло Оксана Федорівна
Е-mail, контактний телефон	Жогло Оксана Федорівна _farmax@meta.ua тел.+380979830550
Посилання на сайт	medcolpo@gmail.com
Консультації	За графіком впродовж семестру
Анотація до курсу	Навчальна дисципліна « Основи медичної допомоги в умовах воєнного часу та надзвичайних ситуацій » це основна компонента освітньо-професійної програми «Сестринська справа» підготовки фахового молодшого бакалавра. Дана компонента забезпечує набуття загальних і спеціальних (фахових) компетентностей, що мають важливе значення для майбутніх сестер медичних/ братів медичних, оскільки саме вони повинні вміти надавати фахову долікарську медичну допомогу на догоспітальному етапі умовах воєнного часу та надзвичайних ситуацій.
Мета та завдання курсу	<p>Метою викладання навчальної дисципліни: є засвоєння студентами теоретичних знань та формування практичних умінь та при здійсненні рятувальних заходів в умовах воєнного часу та надзвичайних ситуацій техногенного і природного характеру згідно з принципами тактичної медицини.</p> <p>Основними завданнями вивчення дисципліни: оволодіння теоретичними знаннями та практичними навичками надання домедичної допомоги постраждалим та пораненим на догоспітальному етапі умовах воєнного часу та надзвичайних ситуацій.</p> <p>знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> – основні завдання медичної служби Збройних сил України у воєнний час; – основи організації лікувально-евакуаційних заходів у військах; – завдання та структуру організації Державної служби медицини катастроф;

- причини виникнення та класифікацію надзвичайних ситуацій;
- особливості та медико-тактичні характеристики різного виду аварій, стихійних лих;
- принципи захисту населення від уражаючих факторів екстрених ситуацій та при застосуванні сучасної зброї;
- принципи лікувально-евакуаційного забезпечення населення в системі Державної служби медицини катастроф, особливості організації лікувально-евакуаційних заходів в осередках масового ураження;
- принципи надання домедичної допомоги пораненим та хворим під час бойових дій та при надзвичайних ситуаціях.
- **вміти:**
- засвоїти організацію і порядок проведення лікувально-евакуаційних заходів під час бойових дій;
- організовувати та надавати домедичну допомогу пораненим та ураженим в бойових умовах;
- організовувати та надавати тактичну допомогу пораненим та ураженим в обсязі наведених у стандарті алгоритмів, застосовуючи наявні медичні засоби в умовах бойової обстановки;
- надавати тактичну допомогу в осередках надзвичайних ситуацій у мирний та воєнний час
- користуватися індивідуальними та колективними засобами захисту органів дихання та шкіри, а також медичними засобами індивідуального захисту і проведенню спеціальної обробки;
- застосовувати табельні індивідуальні та групові засоби медичного оснащення;
- надавати домедичну допомогу при бойовому стресі, проводити профілактику бойової втоми, посттравматичного стресового розладу;
- працювати в складі бригад і загонів екстреної медичної допомоги в осередках масового ураження.

Програмні результати навчання

В результаті вивчення навчальної дисципліни «**Основи медичної допомоги в умовах воєнного часу та надзвичайних ситуацій**» у здобувача освіти будуть сформовані наступні компетентності:

Загальні компетентності:

ЗК 4. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

ЗК 6. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

Спеціальні (фахові) компетентності:

СК 3. Здатність до самоменеджменту у професійній медичній діяльності.

СК 5. Здатність до динамічної адаптації та саморегуляції у важких життєвих і професійних ситуаціях завдяки механізму управління власними емоційною, мотиваційно-вольовою, когнітивною сферами.

СК 7. Здатність до вміння обирати обґрунтовані рішення в стандартних клінічних ситуаціях, спираючись на здобуті компетентності та нести відповідальність відповідно до законодавства.

СК 9. Здатність до використання сукупностей професійних навичок(умінь) при підготовці та проведенні діагностичних досліджень та застосуванні дезінфікуючих і лікарських засобів у професійній діяльності.

СК 10. Здатність до забезпечення безпеки пацієнта, дотримання принципів інфекційної та особистої

безпеки, збереження здоров'я у процесі здійснення догляду, виконання маніпуляцій, процедур, при переміщенні та транспортуванні пацієнта, наданні екстреної медичної допомоги.

СК 13. Здатність до використання професійно профільованих знань, умінь та навичок для здійснення санітарно-гігієнічних і лабораторних досліджень, протиепідемічних та дезінфекційних заходів.

Програмні результати вивчення вибіркової дисципліни:

ПРН 1. Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами для комунікації, ведення медичної та іншої ділової документації.

ПРН 2. Застосувати сучасні цифрові та комунікативні технології для пошуку інформації та документування результатів професійної діяльності.

ПРН 4. Вести медичну документацію за формами, встановленими нормативно-правовими документами.

ПРН 5. Дотримуватися правил охорони праці та безпеки життєдіяльності.

ПРН 6. Обирати тактику спілкування з пацієнтами та членами їхніх родин, колегами, дотримуючись принципів професійної етики, толерантної та неосудної поведінки при здійсненні професійної діяльності, з урахуванням соціальних, культурних, гендерних та релігійних відмінностей.

ПРН 9. Розпізнавати й інтерпретувати ознаки здоров'я і його змін, хвороби чи інвалідності (оцінка/діагноз), обмежень можливості повноцінної життєдіяльності та визначати проблеми пацієнтів при різних захворюваннях і станах.

ПРН 10. Вміти проводити підготовку пацієнта до лабораторних, інструментальних та інших досліджень, здійснювати забір біологічного матеріалу та проб, скеровувати до лабораторії..

ПРН 11. Застосовувати лікарські препарати та медикаменти при здійсненні професійної діяльності.

ПРН 12. Виконувати медичні маніпуляції та процедури відповідно до фахових протоколів, алгоритмів, включаючи надання послуг з первинної медичної допомоги в складі команди первинної медичної допомоги .

ПРН 13. Надавати екстрену та невідкладну долікарську медичну допомогу.

ПРН 17. Вживати протиепідемічні заходи в осередку інфекційних та особливо небезпечних захворювань при здійсненні професійної діяльності.

Зміст курсу

№ п/п	ТЕМИ ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ	Кількість годин
1.	Основні завдання медичної служби Збройних сил України у воєнний час. Уражаюча дія сучасної зброї та характеристика санітарних втрат.	2
2.	Основи організації лікувально-евакуаційного забезпечення військ.	2
3.	Організація домедичної допомоги пораненим на полі бою.	2
4.	Медичне забезпечення механізованої роти і батальйону в оборонному та наступальному боях.	2
5.	Завдання та основи протиепідемічного захисту військ. Загальна характеристика протиепідемічних сил і засобів.	2
6.	Організація захисту населення у надзвичайний період. Основи створення, структура і завдання Державної служби медицини катастроф.	2
	Разом:	12
№ з/п	ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ	Кількість годин
1.	Основні принципи тактичної медицини ТССС під час ведення воєнних (бойових) дій.	4
2.	Організація домедичної допомоги пораненим на полі бою Медико-тактична характеристика індивідуальних та групових засобів медичного оснащення..	4

3.	Сутність алгоритму MARCH з надання домедичної допомоги в умовах ведення бойових дій. Первинне і вторинне обстеження пораненого.	4
4.	Вогнепальна рана. Особливості поранень військовослужбовців у зоні проведення бойових дій. Травматичний шок. Синдром тривалого здавлювання тканин. Контроль болю.	4
5.	Екстрена медична допомога при масових ураженнях у мирний та воєнний час. Організація роботи стрільців-санітарів та санітарного інструктора роти в оборонному бою та ході наступального бою.	4
6.	Організація екстреної медичної допомоги постраждалим у надзвичайних ситуаціях. Система лікувально-евакуаційного забезпечення населення в надзвичайних ситуаціях. Стихійні лиха, їх класифікація і медико-тактичні особливості. Медична допомога в районах стихійних лих.	4
Разом:		24
№ п/п	ТЕМИ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ	Кількість годин
1.	Основні принципи ТССС та їх значення.	2
2.	Допомога під вогнем "Care Under Fire, CUF". Тактична польова допомога "Tactical Field Care"	4
3.	Медична допомога на етапі тактичної евакуації. Поняття TACEVAC CASEVAC /MEDEVAC	4
4.	Послідовність дій за алгоритмом MARCH.	4
5	Медико-тактична характеристика індивідуальних та групових засобів медичного оснащення.	2
6	Організація надання долікарської допомоги пораненим і хворим в медичному пункті батальйону (МПБ).	4
7	Особливості поранень військовослужбовців у зоні проведення бойових дій. Характер сучасної бойової травми.	4
8.	Причини та особливості термічної травми у сучасній війні.	2
9.	Бойовий стрес, посттравматичний стресовий розлад: ознаки, профілактика та надання допомоги в бойових та небойових умовах	4
10.	Поняття про зброю масового ураження. Гостра променева хвороба. Особливості хімічної зброї. Ураження бойовими отруйними речовинами	4
11.	Основи організації санітарно-гігієнічних заходів у військах.	4
12	Протиепідемічний захист на етапах медичної евакуації та в умовах застосування біологічної (бактеріологічної) зброї.	2
13.	Медичне забезпечення та вимоги до надання допомоги при евакуації та розосереджуванні населення	2
14.	Транспортні катастрофи, їх медико-тактична характеристика. Лікувально-евакуаційні заходи в осередку транспортних аварій і катастроф.	4
15.	Основи організації та проведення аварійно-рятувальних і невідкладних робіт, медична допомога в районах стихійних лих	2
16.	Основні принципи і засоби захисту населення при масових ураженнях у надзвичайних ситуаціях природного та техногенного характеру.	2
17.	Система лікувально-евакуаційного забезпечення населення в надзвичайних ситуаціях. Організація санітарно-гігієнічних і протиепідемічних заходів у надзвичайних ситуаціях.	4
Всього		54
Разом:		90
Пререквізити	«Анатомія людини», «Фізіологія», «Фармакологія та медична рецептура», «Патоморфологія та патофізіологія», «Основи медсестринства», «Основи анестезіології та інтенсивної терапії», «Охорона праці в галузі та безпека життєдіяльності».	

Кореквізити	Медсестринство в сімейній медицині, медсестринство в інфектології, медсестринство в хірургії.
Постреквізити	Навчання закладає фундамент для подальшого засвоєння студентами знань та вмінь з циклу дисциплін професійної та практичної підготовки за освітнім рівнем бакалавр.
Методи навчання	Для формувань умінь та навичок застосовуються такі методи навчання: - вербальні (лекція, пояснення, розповідь); - наочні (спостереження, ілюстрація, демонстрація); - навчальна практика під керівництвом викладача; - відпрацювання практичних навичок в симуляційно-тренінговому центрі; - метод проблемного викладання; - самостійна позааудиторна (індивідуальна) робота студентів.
Засоби контролю	поточний контроль, підсумковий контроль - диференційований залік.

Перелік практичних навичок та вмінь до вивчення курсу

1. Оцінка місця події.
2. Наближення до поранених на полі бою різними способами.
3. Відтягування поранених з поля бою.
4. Винесення поранених з поля бою одним санітаром за допомогою лямки медичної носильної.
5. Винесення поранених з поля бою двома санітарами на руках та за допомогою нош і лямки медичної носильної.
6. Зупинка артеріальної кровотечі методом пальцевого притискання артерії.
7. Зупинка кровотечі методом тампонування рани.
8. Припинення артеріальної кровотечі методом накладання джгута типу САТ.
9. Застосування хімічних гемостатиків.
10. Контроль за накладеним джгутом.
11. Накладання пов'язки на голову.
12. Накладання оклюзійної пов'язки при пораненні грудної клітки .
13. Накладання пов'язки типу «Ізраїльський бандаж».
14. Техніка накладання шийного коміра.
15. Проведення транспортної іммобілізації при черепно-мозковій травмі.
16. Проведення транспортної іммобілізації при переломі ключиці
17. Накладання транспортних шин: Kendrick, SAM, Дітерікса, Крамера, пневмошин.
18. Проведення транспортної іммобілізації при ушкодженні кісток таза, хребта
19. Візуальне визначення ступеня опіку.
20. Визначення площі опіку за правилом дев'яток.
21. Домедична допомога при опіковій травмі.
22. Домедична допомога при синдромі тривалого роздавлювання.
23. Відновлення прохідності дихальних шляхів при наявності стороннього тіла.
24. Техніка проведення штучної вентиляції легень мішком АМБУ.
25. Техніка встановлення назофарингеального повітроводу (NPA).
26. Техніка встановлення орофарингеального повітроводу.
27. Проведення непрямого масажу серця.
28. Надягання протигаза на потерпілого.
29. Склад та умови використання аптечки індивідуальної АМЗІ.
30. Правила надягання протигаза.
31. Правила надягання захисного костюма.
32. Проведення медичного сортування постраждалих.
33. Надання допомоги при дорожньо - транспортній пригоді.
34. Надання допомоги при ураженні аміаком.
35. Надання допомоги при ураженні чадним газом.

Перелік питань до підсумкового контролю вивчення курсу

1. Визначення поняття «тактична медицина».

2. Принципи надання тактичної допомоги.
3. Способи наближення до поранених на полі бою.
4. Способи відтягування поранених і винесення їх з поля бою в укриття.
5. Тактика надання домедичної допомоги постраждалим у бою з використанням алгоритм MARCH.
6. Рекомендований склад військової аптечки.
7. Основні способи застосування індивідуальних аптечок.
8. Первинний та вторинний огляд постраждалого/ пораненого.
9. Способи тимчасової зупинки зовнішньої кровотечі на полі бою.
10. Методи тимчасової зупинки зовнішньої кровотечі.
11. Характеристика сучасних перев'язувальних матеріалів.
12. Базові технічні засоби забезпечення прохідності дихальних шляхів та їх використання. Мішок АМБУ.
13. Відновлення прохідності дихальних шляхів при наявності стороннього тіла.
14. Техніка проведення штучної вентиляції легень.
15. Алгоритм проведення реанімаційних заходів одним та двома рятувальниками.
16. Техніка проведення непрямого масажу серця.
17. Способи накладання асептичної пов'язки при пораненнях кінцівок, живота, грудної клітки.
18. Тимчасова іммобілізація кінцівок з використанням пов'язок і підручних засобів.
19. Правила накладання оклюзійної пов'язки при відкритому пневмотораксі.
20. Правила та методи транспортної іммобілізації.
21. Транспортна іммобілізація за допомогою шини (Kendrick, SAM, Крамера).
22. Заходи домедичної допомоги при травматичному шоку на полі бою.
23. Домедична допомога при первинній променевої реакції.
24. Клінічна картина ураження ФОР.
25. Домедична допомога при ураженнях ФОР.
26. Бойова втома та бойовий стрес. Профілактика посттравматичного стресового розладу
27. Медичне сортування потерпілих, види, мета.
28. Медична евакуація потерпілих.
29. Завдання МПБ в оборонному і наступальному боях.
30. Класифікація надзвичайних ситуацій.
31. Транспортні катастрофи, їхня медико-тактична характеристика.
32. Порядок надання домедичної допомоги постраждалим при підозрі на травму голови (черепно-мозкова травма).
33. Порядок надання домедичної допомоги постраждалим при підозрі на ушкодження хребта.
34. Порядок надання домедичної допомоги постраждалим при підозрі на проникаючі ушкодження живота.
35. Порядок надання домедичної допомоги постраждалим при підозрі на перелом кісток кінцівок
36. Порядок надання домедичної допомоги постраждалим при підозрі на перелом кісток таза.
37. Колективні засоби захисту населення від дії чинників радіаційного, хімічного та бактеріологічного ураження.
38. Медичні засоби захисту при радіаційному, хімічному та бактеріологічному ураженні.
39. Санітарно-гігієнічні та протиепідемічні заходи при ОНІ.
40. Санітарно-епідемічна розвідка, мета, оцінювання результатів.
41. Дезінфекція, види, засоби.
42. Обмежувальні заходи в епідемічних осередках (карантин, обсервація).

Політика курсу

Навчальна дисципліна «**Основи медичної допомоги в умовах воєнного стану та надзвичайних ситуацій**» є основою для здобувачів фахової передвищої освіти освітньо-професійної програми «Сестринська справа» спеціальності 223 Медсестринство. Політика курсу базується на виконанні у повному обсязі вибіркової програми курсу, відпрацюванні пропущених занять, виконанні самостійних завдань, академічній доброчесності. Присутність на всіх заняттях є обов'язковим з метою поточного та підсумкового оцінювання знань (окрім випадків за поважною причиною). Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролів результатів без використання

зовнішніх джерел інформації; самостійне виконання індивідуальних завдань та посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей.
Дотримання правил внутрішнього розпорядку коледжу, бути толерантними, доброзичливими та виваженими у спілкуванні зі здобувачами та викладачами, пацієнтами, медичним персоналом закладів охорони здоров'я.

Політика оцінювання курсу

Поточний контроль здійснюється на кожному занятті відповідно до конкретних цілей теми і має на меті перевірку засвоєння студентами навчального матеріалу. Форми оцінювання поточної навчальної діяльності включають контроль теоретичної та практичної підготовки. Оцінювання самостійної роботи здобувачів, яка передбачена в тематичному плані дисципліни поряд з аудиторною роботою, здійснюється під час поточного контролю теми на відповідному аудиторному занятті. Оцінювання тем, які виносяться лише на самостійну роботу і не входять до тем аудиторної навчальної практики, контролюється під час підсумкового контролю.

Підсумковий контроль знань студентів здійснюється під час проведення диференційованого заліка згідно розкладу за умови відсутності академічної заборгованості. Форма проведення диференційованого заліка є стандартизованою і включає контроль теоретичної та практичної підготовки.

Всі види контролю за навчальну діяльність здобувачу виставляються за національною 4-бальною шкалою:

Оцінка (відмінно) виставляється здобувачу, який комплексно оцінює запропоновану ситуацію, має системні глибокі знання в обсязі та в межах вимог навчальної програми, усвідомлено використовує їх у стандартних та нестандартних ситуаціях. Уміє самостійно аналізувати, оцінювати, узагальнювати опанований матеріал, приймати рішення, правильно вибирати тактику дій, послідовно упевнено виконувати практичні навички у відповідності до алгоритмів .

Оцінка (добре) виставляється здобувачу, який комплексно оцінює запропоновану ситуацію, добре володіє вивченим матеріалом, він застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, уміє аналізувати й систематизувати інформацію; використовує загальновідомі докази із самостійною і правильною аргументацією; відповідь його логічна, хоч і має неточності. Уміє послідовно виконувати практичні навички у відповідності до алгоритмів з урахуванням незначних коментарів викладача.

Оцінка (задовільно) виставляється здобувачу, який за допомогою викладача відтворює основний навчальний матеріал та вибирає тактику дій, може повторити за зразком певну операцію, дію; правильно послідовно, але невпевнено виконує практичні навички у відповідності до алгоритмів; відтворює основний навчальний матеріал, здатний з помилками й неточностями дати визначення понять; відповідь його правильна, але недостатньо осмислена; вмє наводити окремі власні приклади на підтвердження певних думок, застосовувати знання при виконанні завдань за зразком та

Оцінка (незадовільно) виставляється здобувачу, який може розрізнати об'єкти вивчення, але невірно оцінює ситуацію, неправильно вибирає тактику дій, що зумовлює погіршення ситуації, неправильно виконує практичні навички; відтворює незначну частину навчального матеріалу, має нечіткі уявлення про об'єкт вивчення, з допомогою викладача виконує елементарні завдання.

Рекомендована література

Основна

1. Тактична медицина та безпека в умовах бойових дій: навч. посіб. Львів: «Магнолія 2006», 2023. – 320 с.
2. Тактична медицина та безпека в умовах бойових дій: навч. посібник/ Карамішев Д., Гордієнко Л. Львів: «Магнолія 2006», 2023. – 320 с.
3. Домедична допомога, підтримка життєдіяльності потерпілого при зупинці дихання і кровообігу: навч. посіб./ Гордієнко Л.П., Шепітько К.В., Рожнов В. Г., Полив'яна О.А, Полтава: ФОП Петренко І. М., 2022.–144с.
4. Організація медичного забезпечення військ: підручник / Бадюк М.І. та ін.; за ред. В.В. Паська. Київ: КНТ, 2022. 430 с.

Додаткова

1. Домедична допомога в екстремальних ситуаціях та медичний захист населення в надзвичайних ситуаціях: навч. посібник / Гринзовський А.М., Волянський П.Б., Колашченко С.І. – К.: СКІФ, 2023. – 216 с.
2. Слободяник Г. І. Екстрена та невідкладна медицина. Перша долікарська та лікарська допомога: підручник / Г. І. Слободяник. 2-ге вид. Київ, 2021. 168 с
3. Основи тактичної медицини. Навчальний посібник – Київ: НУОУ,

5. Організація і надання екстреної медичної допомоги при масових випадках [Текст] : навч. посіб. для самост. роботи та дистанц. навчання / [А. А. Гудима та ін.] ; Тернопіл. нац. мед. ун-т ім. І. Я. Горбачевського, Держ. закл. "Укр. наук.-практ. центр екстрен. мед. допомоги та медицини катастроф М-ва охорони здоров'я України". - Тернопіль : ТНМУ:Укрмедкнига, 2025. - 111с. 6. Домедична допомога в екстремальних ситуаціях [Текст] : навч. посіб. / Бірюк І. Г. [та ін.] ; Буковин. держ. мед. ун-т, [Каф. медицини катастроф та військ. медицини]. - вид. 2-ге, перероб. і допов. - Чернівці : Буковин. держ. мед. ун-т, 2025. - 356 с. 7. Перша екстрена і тактична медична допомога на догоспітальному етапі: навч. посіб.; за ред. В.С. Тарасюка. – 4-е вид., стер. – К.: ВСВ «Медицина», 2021. – 504 с. 8. Медичний захист військ: навчальний посібник / [С.О. Гур'єв, Ю.В. Шкатула, В.П. Печиборщ та ін.] – Суми: Сумський державний університет, 2017. – 175 с. 9. Домедична допомога в умовах бойових дій: методичний посібник / В. Д. Юрченко, В. О. Крилюк, А. А. Гудима [та ін.]. – Київ: Середняк Т. К., 2014. – 80 с.	2020. – 168 с. Авторський колектив: полковник Дрок Л.В., полковник Камалов Є.В., полковник Миколенко Ю.М. Комп'ютерна верстка: Глухова О.Г. 4. Домедична допомога (алгоритми, маніпуляції): Методичний посібник / В.О. Крилюк, В.Ю. Кузьмін, І.В. Кузьмінський, та ін. – Київ, 2017. – 120 с. 5. Швед МІ, Гудима АА, Геряк СМ та ін. Екстрена та невідкладна медична допомога: підручник за ред. М.І. Шведа. Тернопіль: ТНМУ, 2022. 448с.

Електронні ресурси

1. Деякі питання надання первинної медичної допомоги в умовах воєнного стану : наказ МОЗ України № 496 від 17.03.2022 р.
2. Про затвердження Стандарту екстреної медичної допомоги “Медичне сортування при масовому надходженні постраждалих на ранньому госпітальному етапі” : наказ МОЗ України № 368 від 24.02.2022 р.
3. Наказ МОЗ України від 03.02.2022 р. № 210 “Стандарт екстреної медичної допомоги «Медичне сортування пацієнтів різних вікових груп у відділенні екстреної(невідкладної) медичної допомоги»”.
4. Методичні рекомендації щодо надання екстреної медичної допомоги постраждалим на догоспітальному етапі в умовах бойових дій/воєнного стану. Наказ МОЗ України від 15.03.2022 № 488. <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0488282-22#Text>
5. Рекомендації з тактичної допомоги пораненим в умовах бойових дій для медичного персоналу (Tactical Combat Casualty Care Guidelines for Medical Personnel). 2021.
6. <https://sprotyvg7.com.ua/lesson/rekomendacii-z-taktichnoi-dopomogi-poranenim-v-umovakh-bojovix-dij-dlya-medichnogo-personalu>
7. СС МР - курс для медичного персоналу. <https://tccc.org.ua/collection/tccc-guidelines>
8. <https://turbota.mil.gov.ua/taktychna-medycyna-korysni-resursy>
9. https://www.facebook.com/pulseofukraine/?locale=uk_UA
10. <https://medialt.clinic/blog/vazhlive-pitannya/domedichna-dopomoga-v-umovakh-bojovikh-dij-osnovni-protokoli>

**Розглянуто та затверджено на засіданні циклової комісії
клінічних дисциплін – хірургічних
Протокол №1 від 27.08 2025р**